Varkens horen bij Nederland

NVV offensief voor het Nederlandse varken 2014-2020

Nederlandse Vakbond Varkenshouders

www.nvv.nl

Nederlandse Vakbond
Varkenshouders

Inhoudsopgave

Voorwoord **04**

Conclusies en aanbevelingen **05**

1. Nederlandse Vakbond Varkenshouders (NVV) **06**

Eén belangenbehartiger 06

Ketensamenwerking 06

Recept voor Duurzaam Varkensvlees 07

Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV) 07

Conclusie 08

2. Economische duurzaamheid **10**

Het Nederlandse varken opnieuw in de markt zetten 10

Nieuw concept lanceren 11

Conclusie 12

3. Maatschappelijke duurzaamheid **13**

Het echte verhaal vertellen aan de samenleving 13

Boer en burger in harmonie 14

Conclusie 14

4. Toekomstige duurzaamheid **15**

Ruimte houden en krijgen 15

Nieuwe generatie speelt sleutelrol 15

Nieuwe onderwijsagenda 16

Conclusie 17

Voorwoord

Na mijn verkiezing in mei 2014 heb ik aangekondigd met een visie te komen. Deze visie is tot stand gekomen met alle geledingen van de Nederlandse Vakbond Varkenshouders. Daarnaast hebben wij gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers uit het maatschappelijk middenveld, het bedrijfsleven en de wetenschap.

Met deze visie wil de NVV een verdere duurzame ontwikkeling van de Nederlandse varkenshouderij bewerkstelligen in de periode 2014-2020. Wij zijn uitgegaan van de realiteit. Wij hebben te maken met een duurzame sector die onder druk staat door de huidige verdienmodellen en (toenemende) maatschappelijke druk. In deze visie richt de NVV haar blik op de toekomst en doen we voorstellen die ertoe moeten bijdragen dat de positie van de Nederlandse varkenshouder in de samenleving positief kentert.

In de visie schetst de NVV hoe de ontwikkelingen er volgens ons gaan uitzien in belangenbehartiging en benaderen wij het begrip duurzaamheid op drie verschillende manieren:

- **Economische duurzaamheid**
- **Maatschappelijke duurzaamheid**
- **Toekomstige duurzaamheid**

Voor de varkenshouder is economische duurzaamheid cruciaal. De varkenshouder wil een bedrijf waarmee hij de toekomst in kan. Daarvoor is maatschappelijk draagvlak essentieel. Wij noemen dit maatschappelijke duurzaamheid. Dit draagt eraan bij dat de sector ook aantrekkelijk blijft voor de jonge generatie. Wij zien dit als toekomstige duurzaamheid.

De sector staat voor grote uitdagingen. De afgelopen decennia is er geen sector geweest die zoveel veerkracht heeft getoond als de varkenshouderij. De ambities die geformuleerd staan in deze visie vereisen grote inspanningen, maar uiteindelijk zullen die ertoe bijdragen dat Nederland zegt: "Varkens horen bij Nederland".

Ingrid Jansen
Voorzitter Nederlandse Vakbond Varkenshouders (NVV)

Conclusies en aanbevelingen

Eén belangenbehartiger

De NVV stelt voor dat er op middellange termijn één belangenbehartiger zal zijn. Voorwaarde hiervoor is dat het NVV geluid leidend is en de boer aan het roer staat. De NVV en LTO zijn momenteel bezig om de Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV) verder in de benen te zetten. Met de POV krijgt de boer een veel prominentere, centralere en betere positie in de keten. Het streven is om 100 procent van de varkenshouders lid te laten worden van de POV. Daarnaast zal ketensamenwerking intensiever worden vormgegeven in het Platform Varkensketen (PVK). NVV, LTO, COV en Nevedi maken hier deel van uit. In de toekomst worden andere partijen niet uitgesloten.

Het Nederlandse Varken

Het Nederlandse varken bezit alle kenmerken waar de Europese consument op zoek naar is. Dit is alleen nog niet bekend bij de (Europese) bevolking. Het wordt onze taak om die kenmerken onder de aandacht te brengen van de consument. De NVV wil dan ook dat het Nederlandse varken opnieuw in de markt gezet wordt als merk. Daarnaast moeten bestaande afzetmarkten voor andere onderdelen van het varken blijven geborgd en nieuwe afzetmarkten worden aangeboord. De NVV wil haar varkenshouders ook de kans geven om zich aan te sluiten bij een concept, en stelt voor om een concept te laten ontwikkelen gefaciliteerd, door het POV.

Boer en burger in harmonie

De NVV wil het eerlijke verhaal over de varkenshouderij vertellen aan de samenleving. Ook de varkenshouder zal zelf nog meer in dialoog treden met zijn omgeving en er zorg voor moeten dragen dat zijn bedrijf er netjes bij ligt. De NVV vindt het belangrijk dat iedere varkensboer deze verantwoordelijkheid pakt. Daarom zal een bedrijfsetiquette worden ontwikkeld voor en door varkenshouders. Dit zal bijdragen aan de gewenste maatschappelijke acceptatie van de sector.

Nieuwe generatie speelt sleutelrol

Het Recept voor Duurzaam Varkensvlees moet er volgens de NVV voor zorgen dat de sector regie houdt over haar eigen toekomst. De overheid moet dit zoveel mogelijk faciliteren door geen beperkende maatregelen op te leggen. De nieuwe generatie moet zo goed mogelijk begeleid worden in bedrijfsovername. De Jonge Landbouwersregeling kan bijdragen om bedrijfsovername te vergemakkelijken.

De NVV wil de komende jaren ook vol inzetten op het onderwijs. Lespakketten ontwikkelen en verspreiden in het primaire en voortgezet onderwijs én de samenwerking intensiveren tussen agrarische opleidingen als AOC, HAS en Wageningen UR. Het bedrijfsleven en het onderwijs zullen hiervoor een nieuwe gemeenschappelijke agenda moeten opstellen.

1 Nederlandse Vakbond Varkenshouders (NVV)

De NVV is op 21 april 1994 officieel opgericht. Het doel van de NVV is het scheppen van gunstige voorwaarden voor de varkenshouderijbedrijven en het behartigen van de belangen in de varkenshouderij. Daarnaast het bevorderen van goede arbeidsverhoudingen in de land- en tuinbouw. Dit wil de NVV onder andere bereiken door te streven naar kostendekkende prijzen en redelijke inkomens voor de varkenshouders. Daarnaast streven wij naar het in stand houden van werkgelegenheid en het bevorderen van het, op sociaal en duurzaam (bedrijfseconomisch, dierenwelzijn, milieuhygiënisch) verantwoorde wijze produceren van biggen, fokmateriaal en hoogwaardig varkensvlees voor de consument.

Het landschap in de varkenshouderij is sinds 1994 behoorlijk veranderd. De komende jaren zal deze ontwikkeling zich doorzetten. Het aantal varkenshouders zal afnemen, maar de verwachting is dat het aantal varkens gelijk zal blijven in Nederland. De NVV heeft altijd op deze ontwikkelingen ingespeeld en zal dat in de toekomst blijven doen. Deze visie is hier een belangrijk onderdeel van.

Eén belangenbehartiger

In de varkenshouderij bestaan twee belangenorganisaties: NVV en LTO Vakgroep Varkenshouderij. Beide organisaties werken momenteel intensief samen omdat met één geluid meer wordt bereikt dan met afzonderlijk geluiden. NVV en LTO hebben in 2013 het Verenigd Varkenshouderij Platform (VVP) opgericht waar de inzet van beide belangenbehartigers op diverse dossiers wordt besproken en met elkaar wordt afgestemd. Op die manier wordt met één sterk geluid de politiek-bestuurlijke arena betreden en worden partijen niet tegen elkaar uitgespeeld. Onze verwachting is dat er op middellange termijn één sectorale belangenbehartiger komt. Voorwaarde is dat het NVV-geluid daarin leidend is en dat de boer aan het roer staat.

Ketensamenwerking

De inzet van de NVV beperkt zich niet alleen tot de primaire sector, maar strekt zich uit over de hele varkensketen. In de toekomst blijft ketensamenwerking belangrijk omdat er steeds meer gewerkt zal worden in zogenoemde concepten. Het is dan ook van groot belang dat de positie van de primaire producent, de varkenshouder, geborgd is. Dit willen wij realiseren door middel van de Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV). NVV en LTO hebben daarnaast samen met de brancheorganisatie voor de vleesverwerkende industrie, COV en de brancheorganisatie voor voerfabrikanten, Nevedi in 2014 het Platform Varkensketen opgericht.

Recept voor Duurzaam Varkensvlees

De sector kan nóg beter presteren dan zij nu doet. Onze ambitie is om - wereldwijd - onze koploperpositie in duurzaamheid blijvend te versterken en dat ook te laten zien aan de Nederlandse maatschappij. Het Recept voor Duurzaam Varkensvlees is het resultaat van een intensieve discussie over de toekomst van de varkensvleesketen. De organisaties van de varkenshouders – NVV en LTO – en de COV hebben gezamenlijk de verantwoordelijkheid genomen om de toekomst van de keten onder de loep te nemen. Het resultaat is een toekomstvisie, verwoord in het Recept, die wordt onderschreven en gedragen door deze organisaties. Als ondernemers in de varkensvleesketen zijn wij producenten van voedsel. Zoals bij het bereiden van een maaltijd een recept de ingrediënten beschrijft én de wijze waarop het gerecht moet worden klaargemaakt, voor het beste resultaat, zo geeft het Recept voor Duurzaam Varkensvlees richting aan onze toekomst. In dit recept zijn duurzaamheid, gezondheid en maatschappelijke waardering de basis-ingrediënten. De visie wordt momenteel uitgewerkt in actieplannen voor de vier themagroepen: Markt & Consument, Gezond & Transparant, Maatschappij & Omgeving en Varken & Kringloop.

Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV)

In de zomer van 2014 is de Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV) opgericht door zeventien varkenshouders. Het bestuur wordt gevormd door drie NVV- en drie LTO-bestuurders. De sector heeft gekozen voor de oprichting van de POV omdat dit de varkenshouderij een unieke kans biedt.

De varkenshouder is steeds vaker de sluitpost in de keten. Of het nu om een verhoging van de kosten of een verlaging van de vleesprijzen gaat, het nadeel wordt altijd afgewend op de varkenshouder en zijn

gezin. In de varkensvleesketen ontbreekt een ketenregisseur. Met de POV trekt de varkenshouder deze rol naar zich toe als primaire producent.

Binnen de POV wordt ook het Recept voor Duurzaam Varkensvlees centraal gesteld. Daarom is het in toenemende mate belangrijk dat de varkenshouderij een omslag in denken gaat maken. Uiteraard blijft samenwerking in de keten op onderdelen belangrijk maar de varkenshouder zal daarin een veel prominentere, centralere en betere positie krijgen. De varkenshouderij moet het stuur in handen krijgen. Of zoals de NVV altijd al heeft gezegd: De boer aan het roer.

Nu de productschappen verdwijnen, zet de overheid een aantal taken om in regelgeving. Een voorbeeld hiervan is I&R / VVL. De POV wil een groot deel van de uitvoering hiervan op zich nemen. Hiermee houdt de varkenshouder invloed op het systeem, op de uitvoering ervan en op de kosten. Hiermee zorgen wij ervoor dat systemen die van groot belang zijn voor onze sector op een goede en efficiënte manier uitgevoerd worden.

Om stappen te blijven maken is het van belang om collectief praktijkonderzoek te doen. De POV en Varkens Innovatie Centrum (VIC) Sterksel spelen hierbij een belangrijke rol. Hiermee beogen wij een betere verbinding tussen wetenschap en bedrijfsleven.

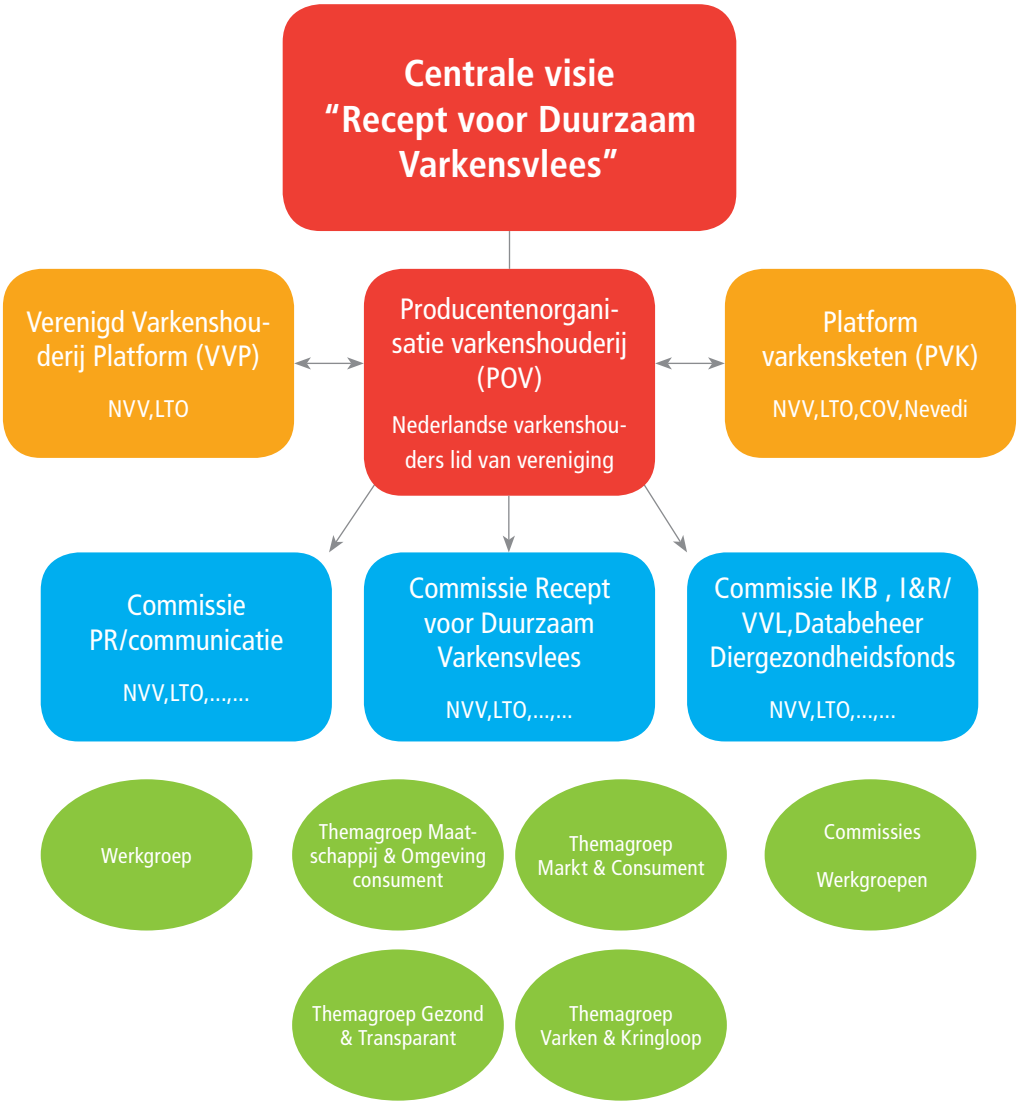
Nog belangrijker is dat de POV marktkracht kan ontwikkelen door een centrale positie in te nemen namens de varkenshouders. De Europese verordening biedt nú de ruimte voor primaire producenten om zich te verenigen en afspraken te maken om een sterkere positie te krijgen. Om dit te realiseren is deelname van minimaal twee derde van de varkensvleesproductie nodig. De oprichters en bestuurders van de POV, streven naar 100 procent deelname.

Conclusie

De NVV stelt voor dat er op middellange termijn één belangenbehartiger zal zijn. Voorwaarde hiervoor is dat het NVV geluid leidend is en de boer aan het roer staat. De NVV en LTO zijn momenteel bezig om de Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV) verder in de benen te zetten. Met de POV krijgt de boer een veel prominentere, centralere en betere positie in de keten. Het streven is om 100 procent van de varkenshouders lid te laten worden van de POV. Daarnaast zal ketensamenwerking intensiever worden vormgegeven in het Platform Varkensketen. NVV, LTO, COV en Nevedi maken hier deel van uit. In de toekomst worden andere partijen niet uitgesloten.

Organogram samenwerking varkensketen

Stand van zaken per 1 september 2014

2 Economische duurzaamheid

De Nederlandse varkenshouderij is toonaangevend voor de rest van de wereld. De sector draagt jaarlijks 3,5 miljard euro bij aan de Nederlandse economie. De varkenssector biedt – direct of indirect - arbeid aan circa 200.000 mensen. De varkenshouderij vormt een centrale schakel binnen de gehele varkensvleesketen. Door een betere samenwerking kunnen de krachten gebundeld worden waardoor er een betere positie ontstaat.

In 2050 moet de wereldwijde landbouw 9 miljard monden voeden. In Europa wordt echter maar een beperkte bevolkingstoename verwacht. In Europa zal de vleesconsumptie daardoor niet toenemen. Door het groeiende welvaartsniveau zijn de Europeanen echter wel op zoek naar nieuwe producten. Omdat Nederland voornamelijk voor de Europese markt produceert, zal de sector zich in de toekomst richten op de ontwikkeling van nieuwe en kwalitatief hoogwaardige producten.
De NVV speelt in op deze ontwikkelingen door samen met haar varkenshouders het Nederlandse varken een gezicht te geven. Het Nederlandse varken wordt in de visie van de NVV opnieuw in de markt gezet. Dit zal onder meer gebeuren door nieuwe concepten in de markt te zetten, gefaciliteerd door de Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV).

In Europa kunnen we niet het hele varken verwaarden. Europeanen eten immers voornamelijk de vleesdelen van het varken. Het is van belang om te kijken hoe we de andere onderdelen van het varken zoals de snuit en poten nog beter kunnen afzetten in andere delen van de wereld, zoals Azië en Afrika. Dit betekent dat de bestaande afzetmarkt moet worden geborgd en nieuwe afzetmarkten moeten worden aangeboord.

Het Nederlandse varken opnieuw in de markt zetten

De oorsprong van het Nederlandse varken begint bij de fokkerij. Het Nederlandse varken groeit goed en is sterk en vitaal met een bovengemiddelde vleeskwaliteit. Het Nederlandse varken is bij uitstek een kringloopdier. Het verwerkt restproducten uit de voedingsmiddelenindustrie die vervolgens worden omgezet in hoogwaardige dierlijke eiwitten. Het Nederlandse varken heeft een goed leven. Zowel op het gebied van diergezondheid als dierenwelzijn is Nederland koploper in de wereld. Antibiotica wordt alleen curatief gebruikt, dus alleen bij ziekte, en in Nederland heeft een varken meer ruimte beschikbaar dan Europa wettelijk heeft bepaald. Het Nederlandse varken is ten opzichte van andere diersoorten bovendien het minst belastend voor het milieu. Het heeft de minste input en de laagste uitstoot per kilogram product. Het Nederlandse varken moeten we dan ook beter naar buiten uitdragen:

duurzaam, gezond, voedselveilig, diervriendelijker gehouden dan elders in de wereld, resulterend in goed en betaalbaar vlees voor alle consumenten.

De NVV vindt dat het Nederlandse varken een gezicht moet krijgen en een merk wordt waar de burger-consument bereid is voor te betalen Het Nederlandse varken bezit alle kenmerken om te worden neergezet als een oer-Hollands product. Zo krijgt ook de Nederlandse varkenshouder een economisch duurzaam bedrijf. De NVV is van mening dat de schakel die de waarde toevoegt aan het Nederlandse varken, hiervoor moet worden beloond. Dit kan ook met het versterken van de positie van de varkenshouders in de keten, door het vormen van een collectief. De POV biedt hiervoor een uitgelezen mogelijkheid.

De NVV stelt voor dat het Nederlandse varken opnieuw in de markt wordt gezet. De POV zal samen met andere ketenpartijen een projectgroep in het leven roepen die met een gerenommeerd reclamebureau een voorstel schrijft hoe we het Nederlandse varken opnieuw gaan lanceren als merk. Daarna kan dit merk worden uitgerold zowel in Nederland als in Europa. Want uiteindelijk is niet alleen Nederland onze afzetmarkt.

Nieuw concept lanceren

In Nederland is momenteel al een flink aantal concepten in de markt gezet. Voorbeelden zijn: Good Farming Star, Keten Duurzaam Varkensvlees (KDV), Frievar – Friberne, De Heydehoeve en Livar. In Nederland produceert 30 tot 35 procent van de varkenshouders in concepten. Duurzame concepten zijn een antwoord op de wensen van burgers-consumenten die extra eisen stellen aan de dierhouderij. De verwachting is dat de Noord-Europese markt in de toekomst steeds meer gedomineerd zal worden door '(huis)merken' die onderling verschillen

in duurzaamheid, diervriendelijkheid, gezondheid, veiligheid, smaak en afkomst. Nederlandse varkenshouders en verwerkers hebben een technische en infrastructurele voorsprong. Zij proberen hiermee producten met toegevoegde waarde te ontwikkelen en daarmee specifieke markten te bedienen. Een aantal varkenshouders produceert bijvoorbeeld speciaal voor de Britse baconmarkt waar strikte criteria gelden voor dierenwelzijn en er strenge eisen worden gesteld aan de productkwaliteit.

Het is voor varkenshouders lastig om zélf een concept op te zetten en in de markt te zetten. Het onderscheidend vermogen is beperkt. Een nieuw concept vraagt nieuwe relaties en het opbouwen van een merk kost tijd, de vraag moet immers uit de markt komen. De NVV wil middels de POV varkenshouders faciliteren om in te spelen op deze markt door een nieuw concept te (laten) ontwikkelen. Varkenshouders kunnen zich vrijwillig bij dit concept aansluiten. Het is de bedoeling dat het concept wordt ontwikkeld door een groep van varkenshouders, slachterij en verwerking, retail en consument. Voor dit concept zal ook een producentengroep worden opgericht en deze zal vallen onder de vlag van de POV. De POV zal ook andere (bestaande) concepten faciliteren waar nodig. Onder producentengroep verstaan we een groep boeren die hun dieren onder een concept afleveren.

De Nederlandse burger-consument vindt vooral prijs, smaak, houderijvorm en gezondheid belangrijk. Per nieuw concept zal met één of meerdere van deze koopstimulatoren rekening worden gehouden.

Conclusie

De Europeaan is als gevolg van de toenemende welvaart opzoek naar nieuwe producten. De ontwikkeling van duurzame concepten is een reactie hierop. De NVV wil haar varkenshouder de kans geven om op deze ontwikkelingen in te spelen door een nieuw concept te laten ontwikkelen, gefaciliteerd door de POV. Het Nederlandse varken bezit alle kenmerken waar de Europeaan op zoek naar is. Dit is alleen nog niet bekend onder de (Europese) bevolking. De NVV wil dan ook dat het Nederlandse varken opnieuw in de markt gezet wordt als merk. Daarnaast moeten bestaande afzetmarkten voor andere onderdelen van het varken blijven geborgd en nieuwe afzetmarkten worden gezocht.

3 Maatschappelijke duurzaamheid

De Nederlandse varkenshouderij staat volop in de belangstelling. De sector heeft te maken met een kritische burger-consument die, al dan niet beïnvloed door maatschappelijke organisaties, vragen stelt bij de wijze waarop anno 2014 varkens worden gehouden. Varkenshouders spelen volop op deze ontwikkelingen in door nieuwe concepten in de markt te zetten die aan de wensen van de burger-consument voldoen. De Nederlandse burger-consument is zich er echter niet van bewust dat het Nederlandse varken grotendeels al tegemoet komt aan de eisen van de maatschappij. De Nederlandse varkenshouderij is namelijk hét voorbeeld in de wereld. De NVV geeft daarvoor alle credits aan onze varkenshouders, die op moderne (familie)bedrijven voldoen aan de hoogste eisen. Wij gaan ervoor zorgen dat zij die credits ook gaan krijgen van de burger-consument. Dit willen we doen door het echte verhaal over de Nederlandse varkenshouderij te vertellen aan de samenleving en het beeld niet te laten bepalen door een paar maatschappelijke organisaties. Wij kunnen dit niet alleen, ook de individuele varkenshouder zal zijn verantwoordelijkheid nemen door nog meer in dialoog te treden met zijn omgeving en zijn staldeuren wagenwijd open te zetten, voor zover dit nog niet gebeurt.

Het echte verhaal vertellen aan de samenleving

Het beeld dat de samenleving heeft over de varkenshouderij wordt mede bepaald door enkele maatschappelijke organisaties.

Onze tijd is nú. Tijd dat het echte verhaal over de varkenshouder en zijn gezinsbedrijf en de varkenshouderij wordt verteld: de Nederlandse varkenshouderij is hét voorbeeld in de wereld. Ons varkensvlees behoort qua voedselveiligheid, -kwaliteit, dierenwelzijn, -gezondheid én duurzaamheid tot de wereldtop. Niet alleen in Nederland, ook in de rest van de wereld is ons varkensvlees of onderdelen van het varken een gewild product. Van de jaarlijkse productie in Nederland wordt twee derde deel geëxporteerd naar circa 100 landen wereldwijd. De BV Nederland verdient jaarlijks 3,5 miljard euro aan de export van ons hoogwaardige varkensvlees, terwijl de varkenshouderij geen middelen ontvangt uit Europa. De Nederlandse varkenshouderij hield de Nederlandse economie tijdens de crisis in de benen. De Nederlandse varkenshouderij is hét voorbeeld van solide en innovatief ondernemerschap. Daarnaast is het Nederlandse varken het ultieme kringloopdier. Het verwerkt reststromen uit onze hoogwaardige Nederlandse voedingsmiddelenindustrie. Bijproducten van ons varken worden gebruikt voor talloze andere producten, zoals medicijnen, de oer-Hollandse tompouce, verfkwasten, etc. Wij hebben dan ook alle re-

den om trots te zijn op onze mooie varkenshouderij. Het imago van de sector zal verbeteren omdat het echte verhaal verteld wordt aan de samenleving. De POV biedt hiervoor ook een uitgelezen kans omdat zij taken kan uitvoeren op het gebied van promotie, voorlichting en communicatie van en over de varkenshouderij.

Boer en burger in harmonie

Varkensbedrijven horen op het platteland. Dat vinden wij. Het is in deze tijd echter niet meer vanzelfsprekend dat de burgers dat ook vinden. De varkensboer zal de komende jaren nog meer en nog intensiever in dialoog treden met zijn omgeving, om te laten zien wat hij doet. De staldeuren gaan nog verder open. De NVV kan dit niet alleen. Het verbeteren van het imago van de sector begint bij de varkenshouder zelf. Door zelf positief en enthousiast te vertellen over het eigen bedrijf zal de varkenshouderij in een goed daglicht worden geplaatst. De varkenshouder betrekt de omgeving nog meer bij het bedrijf en gaat niet alleen in gesprek met de buren bij een vergunningaanvraag, maar blijft doorlopend met zijn omgeving in gesprek. Op deze manier wordt de duurzame relatie met de omgeving, waaraan varkenshouders de laatste jaren al in toenemende mate werken, verder uitgebouwd en verstevigd.

De varkenshouder zal ervoor zorgen dat zijn bedrijf een goede lokale inpassing heeft en er netjes bij ligt. Om varkenshouders zich hier nog bewuster van te laten zijn, zullen wij een bedrijfsetiquette ontwikkelen die voor én door varkenshouders wordt opgesteld. Hierin zal de POV ook een belangrijke rol spelen. De NVV vindt een eigen bedrijfsetiquette noodzakelijk omdat anders wetgeving, zoals de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV), de varkenshouder zal dwingen om een goede dialoog tussen boer en burger te bewerkstelligen. De NVV handelt proactief. Wij zijn van mening dat wetgeving niet nodig is en dat varkenshouders heel graag zelf de handschoen willen oppakken, als ze dat al niet doen.

De sector maakt zich ook sterk voor experimenteerruimte, om de gewenste duurzame ontwikkeling te versnellen. Innovaties vanuit het bedrijfsleven kunnen een bijdrage leveren aan duurzamere varkensbedrijven die passen in hun omgeving. De NVV vindt dat de overheid de verantwoordelijkheid heeft om bedrijfsontwikkeling te faciliteren; door ondernemers die investeren in innovaties de noodzakelijke experimenteerruimte te bieden.

Conclusie

Het eerlijke verhaal over de varkenshouderij vertellen ten opzichte van het gevestigde beeld over de varkenshouderij, zal ertoe leiden dat het imago van de sector verbetert. Ook de varkenshouder zelf zal nog meer in dialoog treden met zijn omgeving en er voor zorgdragen dat zijn bedrijf er netjes bij ligt. De NVV vindt het belangrijk dat iedere varkensboer deze verantwoordelijkheid pakt. Daarom zal er een bedrijfsetiquette worden ontwikkeld voor en door varkenshouders. Deze etiquette zal bijdragen aan de gewenste maatschappelijke acceptatie van de sector. Tot slot zal ook de (lokale) overheid experimenteerruimte beschikbaar moeten stellen zodat gewenste versnelde duurzame ontwikkeling daadwerkelijk kan plaatsvinden.

4 Toekomstige duurzaamheid

De Nederlandse varkenshouderij is sterk verweven in de maatschappij. De verstedelijking heeft ervoor gezorgd dat stad en buitengebied dichter tot elkaar zijn gekomen. De landbouw is in het buitengebied nog de belangrijkste motor. Het buitengebied is echter niet meer zoals jaren geleden. Voornamelijk tweeverdieners trekken de stad uit om in het buitengebied te komen wonen. Daarnaast krijgen leegstaande bedrijven andere functies en ontstaan er steeds meer recreatiemogelijkheden in het buitengebied. Dit alles heeft ervoor gezorgd dat er een nieuwe mix van mensen en bedrijven is ontstaan. De sector heeft zijn ogen niet gesloten voor deze ontwikkeling. De varkenshouders in Nederland staan in de regio's bekend om hun grote maatschappelijke betrokkenheid. Er is door de varkenshouders geaccepteerd dat de varkenshouderij niet meer de bovenliggende partij is. Om dit proces zorgvuldig te laten verlopen, leveren ondernemers een bijdrage aan de omgeving, natuur en milieu, kringlopen, dierenwelzijn, energie, etc. Op deze manier blijft de sector haar eigen waarden houden en blijft ze in de nieuwe mix gezien worden als waardevolle schakel.

Ruimte houden en krijgen

De sector zal zelf het voortouw nemen om verder te verduurzamen. Dit gaat gepaard met het verbeteren van het verdienmodel en inspelen op vraaggestuurde producten. Op deze manier wordt de sector niet constant geconfronteerd met aanvullende maatregelen. De sector heeft dit gedaan door het Recept voor Duurzaam Varkensvlees op te stellen. Via deze wijze wordt voorkomen dat zij ingedeeld wordt in andermans plannen.

De varkenshouderij streeft naar een optimale situatie voor boer en burger, die op een gezonde manier is verbonden met de sociale en fysieke leefomgeving. Dit komt tot uiting in de ambities die de sector heeft geformuleerd in het Recept voor Duurzaam Varkensvlees. De sector wil hiermee laten zien dat men de handschoen heeft opgepakt om te komen tot een duurzamere veehouderij en dat het niet nodig is om dit in nationale, provinciale en lokale regelgeving vast te leggen. Deze transitie zal gedragen moeten worden door alle partijen. De NVV zal hier een stimulerende en faciliterende rol in spelen.

Nieuwe generatie speelt sleutelrol

Toekomstige varkenshouders spelen een sleutelrol in deze transitie. Een onzekere toekomst met schommelende prijzen, onvrijwillige kostprijsverhogende maatregelen en hoge risico's zorgen voor minder animo om in de Nederlandse varkenshouderij te werken. Nieuwe verdienmodellen om een volwaardig inkomen te realiseren, zullen de sector weer aantrekkelijk maken. Dit kan bijvoorbeeld door nieuwe concepten te ontwikkelen of door het bestaande segment opnieuw in de markt te zetten. Voor de jonge innovatieve generatie is dit een aantrekkelijk toekomstbeeld.

Het is dan ook van groot belang om jongeren opnieuw kennis te laten maken met de veranderde sector. De jonge opvolgers houden de bedrijven in stand zodat het buitengebied wordt onderhouden en leegstand wordt voorkomen. Het is in ieders belang om zich te richten op het behoud van een sterke groep rendabele en gestructureerde bedrijven. De NVV pleit er in dit kader voor dat jonge varkenshouders worden gestimuleerd om van oudere varkensbedrijven moderne innovatieve agrarische ondernemingen te maken. Een voorziening als de Jonge Landbouwersregeling uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, zou hier een belangrijke bijdrage aan kunnen leveren,

De nieuwe generatie moet ook in staat worden gesteld om het ouderlijk bedrijf op een goede manier te kunnen overnemen. Bedrijfsovername in deze tijd is lastig. Een jonge varkensboer staat in beginsel zelf aan de lat. Het bedrijf moet bij de overname financieel gezond zijn, goed draaien en er moet in het bedrijf geïnvesteerd zijn, zodat er toekomstperspectief is voor de jonge varkenshouder.
De middelen uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid die bestemd zijn voor jonge boeren, zouden een uitkomst kunnen bieden voor een bedrijfsovername zodat de gezinsbedrijven kunnen blijven bestaan.

Nieuwe onderwijsagenda

De toekomst van de sector is sterk afhankelijk van het aantal goed opgeleide, bevlogen mensen. Het enthousiasmeren van mensen om in de varkenshouderij te werken begint al bij de basisschool. De huidige lespakketten waarmee de leerlingen in aanraking komen, zowel op de basisschool als op de middelbare school, geven een vertekend en onjuist beeld van de moderne Nederlandse varkenshouderij. De NVV ziet hierin een belangrijke taak voor zichzelf weggelegd en bekijkt momenteel al hoe lespakketten kunnen worden verbeterd zodat de waarheid over de Nederlandse varkenshouderij uitgedragen wordt en hoe wij de beschikbare informatie kunnen vertalen voor scholieren uit diverse leeftijdsklassen

Hoewel de sector zelf krimpt, groeien de bedrijven. Er is een toenemende vraag naar arbeid, ondanks de sterke mechanisering en automatisering die in de sector plaatsvindt. Het aantal leerlingen op de Agrarische Opleidingscentra (AOC's, mbo-niveau) en Hogere Agrarische Scholen (HAS'en, hbo-niveau) neemt echter af, waardoor de uitstroom van gekwalificeerde krachten kleiner is dan de vraag vanuit de sector. De sector vangt dit zelf op door ongeschoold personeel zelf bij te scholen, uitzendkrachten in te huren of gebruik te maken van arbeidskrachten uit Oost-Europa.

De sector heeft behoefte aan goedgeschoolde arbeidskrachten om toekomstige ontwikkelingen de baas te kunnen. Zowel AOC's als HAS'en bieden geen afzonderlijke varkenshouderijopleidingen aan. Wel bestaan samenwerkingsverbanden van verschillende AOC's en HAS'en op het gebied van varkenshouderij en pluimveehouderij. De NVV vindt dit niet toereikend en gaat in gesprek met de betrokkenen om te kijken of aparte opleidingstrajecten mogelijk zijn. Wij zullen nadrukkelijk de link leggen met Wageningen Universiteit.

Het primaire bedrijfsleven zal zelf ook de handschoen oppakken en ervoor zorgen dat de sector aantrekkelijk is om in te komen werken, zodat jongeren zich volop aanmelden voor de opleidingen. Het bedrijfsleven en het onderwijs zullen hiertoe een gezamenlijke agenda moeten opstellen.

Conclusie

Het Recept voor Duurzaam Varkensvlees moet ervoor zorgen dat de sector de regie houdt over haar eigen toekomst. De overheid moet dit zoveel mogelijk faciliteren door geen beperkende maatregelen op te leggen. De nieuwe generatie moet zo goed mogelijk begeleid worden in bedrijfsovername. In deze tijd is dat geen sinecure. Fiscale regelingen en de Jonge Landbouwersregeling zouden hieraan kunnen bijdragen om bedrijfsovername te vergemakkelijken. Ook dient er volop aandacht te zijn voor het onderwijs. De sector staat voor grote uitdagingen en goed opgeleid personeel is hier van cruciaal belang. Het bedrijfsleven en het onderwijs zullen hiervoor een gemeenschappelijke agenda moeten maken die hiervoor de basis legt. Educatie over de moderne Nederlandse varkenshouderij is al in een vroeg stadium belangrijk voor de beeldvorming bij scholieren. De NVV ziet hierin een belangrijke taak voor zichzelf weggelegd en bekijkt momenteel al hoe lespakketten kunnen worden verbeterd zodat de waarheid over de Nederlandse varkenshouderij uitgedragen wordt.

Colofon

Tekst:	NVV
Fotografie:	Fotobureau Kistemaker, NVV, Varkens in Zicht
Ontwerp:	Ten Design
Drukwerk:	SMG Groep

Postbus 591,
3770 AN Barneveld
T 0342 - 41 84 78
E info@nvv.nl

@NVVNieuws
facebook.com/nederlandsevakbondvarkenshouders

www.nvv.nl

Nederlandse Vakbond Varkenshouders